

Яцишина І.В.,

д.е.н., професор, професор кафедри економіки підприємства

Гора О.Д.,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВВЕДЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ЗВІТНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ

В епоху посилення міжнародної інтеграції проблематика сталого розвитку стає не лише світовим трендом, але й визначальним принципом успішного бізнесу. Українські компанії, що мають бізнес в Європейському Союзі, стикаються з вимогою досягнення високих стандартів сталого розвитку, встановлених міжнародними організаціями та регуляторами.

Дослідження проблеми звітності зі сталого розвитку українських компаній в контексті їхньої діяльності в Європейському Союзі здійснювали як іноземними, так і українськими дослідниками, а саме: Б. М. Данилишин, В. П. Феденко, В. С. Міщенко, Л. Б. Шостак, Н. В. Гребенюк, В. Я. Шевчук, В. П. Прадун, Л. Г. Мельник, А. Г. Тихонов, О. В. Грянник, та ін.

Однак в умовах оновлення міжнародних стандартів проблематика звітування компаній зі сталого розвитку стає все більш актуальною. Дослідження та зміни в звітності зі сталого розвитку є важливими для того, щоб компанії та країни могли виконувати свої міжнародні зобов'язання. Це також відповідає вимогам споживачів та інвесторів, які стають все більш свідомими щодо соціальної відповідальності бізнесу.

Фактично звітність зі сталого розвитку в Україні, як і інша нефінансова звітність, не є обов'язковою для суб'єктів господарювання, тому формує такі звіти лише незначна частка підприємств. У Добровільному національному огляді щодо Цілей сталого розвитку в Україні [1, с. 4] відзначено, що в 2019 р. лише близько 100 компаній заповнюють такі звіти, усі вони займалися зовнішньоекономічною діяльністю.

Згідно з новою Директивою ЄС з корпоративної звітності зі сталого розвитку (CSRD), з 2028 року українські компанії, що працюють в ЄС, та інші компанії з значною присутністю у ЄС або з цінними паперами на біржах у ЄС, будуть зобов'язані звітувати про свою діяльність у сфері сталого розвитку [2]. Ця ініціатива має на меті забезпечити більшу прозорість та відповідальність компаній перед громадськістю та інвесторами.

За даними нової директиви, компаніям, що не є суб'єктами господарювання однієї з країн євроспільноти, але здійснюють значну діяльність у її межах, буде надано можливість звітувати на консолідованій основі, за умови відповідності їхньої звітності стандартам ЄС.

Директива ЄС про корпоративну звітність зі сталого розвитку вимагає від компаній розкрити докладну інформацію про їхню діяльність у цій сфері, відповідно до загальних стандартів звітності про сталий розвиток (ESRS).

Стандарти ESRS - це стандарти звітності про сталий розвиток у ЄС, які охоплюють цілу низку напрямків, пов'язаних з довкіллям, соціальною сферою та корпоративним управлінням (ESG), включно з кліматичними змінами, біорізноманіттям, правами людини тощо [3]. Це робиться з метою забезпечення доступу до надійної та порівняної інформації про сталий розвиток компаній для інвесторів, організацій громадянського суспільства, споживачів та інших зацікавлених сторін. ESRS розроблені з урахуванням технічних порад EFRAG та консультацій з різними органами ЄС та громадськістю. Прийняття європейських стандартів звітності про сталий розвиток допомагає компаніям краще спілкуватися та керувати своїми показниками сталого розвитку, а також підвищити рівень довіри від інвесторів.

Наразі чинним є пакет з 12 стандартів ESRS, і очікується прийняття ще кількох додаткових стандартів, які наразі перебувають на етапі розробки.

Одним із найвагоміших для ЄС напрямів сталості визнано формування циркулярної економіки, яка спрямована на максимізацію використання ресурсів та мінімізацію відходів (фактично перехід до безвідходного виробництва), може принести значні економічні

вигоди для досягнення кліматичних цілей, зупинки втрати біорізноманіття та забезпечення доступу до гідного життя для всіх. Обов'язкова звітність за новим стандартом ESRS E5 зв'язує використання ресурсів компанією з показниками сталого розвитку, спонукаючи компанії до оцінки своєї циклічності за конкретними показниками (СТІ). Це інструмент, який відповідає вимогам нових стандартів звітності та сприяє реалізації цілей циркулярної економіки [5].

Таблиця 1

Європейські стандарти звітності про сталий розвиток (ESRS)

Тематичні стандарти			Загальні стандарти
Довкілля (група стандартів ESRS-E)	Соціальна сфера (група стандартів ESRS-S)	Корпоративне управління (група стандартів ESRS-G)	
E1 – Зміна клімату	S1 – Власний персонал	G1 – Ділова поведінка	ESRS1- Загальні вимоги
E2 – Забруднення	S2 – Працівники у ланцюгу створення вартості		ESRS2 – Загальні розкриття
E3 – Водні та морські ресурси	S3 – Громади під впливом		На етапі прийняття:
E4 – Біорізноманіття та екосистеми	S4 – Споживачі та кінцеві користувачі		Секторальні стандарти
E5 – Використання ресурсів та циркулярна економіка			Стандарти для МСБ

Сформовано автором на основі [3, 4]

Комісія внесла ряд змін до проектів стандартів, що розроблені EFRAG, з метою забезпечення більшої ефективності виконання цілей політики сталого розвитку, що потребуватимуть змін стратегічного управління компаніями. Ці зміни включають в себе зокрема й поступове впровадження нових вимог до звітності, надання компаніям більшої гнучкості у виборі релевантної інформації та перетворення деяких обов'язкових вимог у добровільні. По-перше, введено додаткові положення про етапне впровадження для деяких вимог до звітності, зокрема для менших компаній з меншою кількістю працівників. По-друге, надається більша гнучкість компаніям у визначенні суттєвості інформації для їхніх конкретних умов. По-третє, певні обов'язкові вимоги до звітності стають добровільними, особливо ті, що вважаються складними або витратними для компаній. Ці зміни дозволять компаніям більш ефективно виконувати свої зобов'язання зі звітності.

У цілому, визнання звітності зі сталого розвитку обов'язковою для українських компаній, які працюють на ринках ЄС, сприятиме більш активному впровадженню принципів, стратегій і тактичних планів сталості вітчизняних суб'єктів господарювання.

Перелік посилань:

1. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна» file:///C:/Users/yarin/Downloads/SDG%20leaflet%20ukr_F.pdf.
2. Зміни звітності сталого розвитку для українських компаній, що працюють в ЄС URL: <https://ukraine-oss.com/z-2028-roku-ukrayinski-kompaniyi-shho-praczuuyut-v-yes-zvituvatymut-pro-stalyj-rozvytok/>
3. Директива ЄС про корпоративну звітність зі сталого розвитку (CSRD) URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/services/csr.html>
4. Європейські стандарти звітності про сталий розвиток (ESRS) URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_4043
5. Новий Європейський стандарт звітності про сталий розвиток (ESRS) URL: <https://ukraine-oss.com/novyj-yevropejskyj-standart-zvitnosti-pro-stalyj-rozvytok-esrs-zaprovadzhuye-pershu-obovyazkovu-zvitnist-shhodo-spozhyvannya-resursiv-i-vidhodiv/>